

Voorwoord

In het jaar 2022 is het veertig jaar geleden dat ik voor het eerst een bijdrage mocht leveren aan het blad *Elisabeth* (toen nog *De Elisabethbode* genaamd).

Dankbaar kijk ik terug op vier decennia waarin ik honderden korte bijdragen mocht aandragen.

Met dit boek wil ik graag stilstaan bij deze mijlpaal. Een mijlpaal die wat mij betreft ook weleens een eindpaal zou kunnen zijn. Een mens moet van ophouden weten ...

In dit boek zijn veertig bijdragen van mijn hand gebundeld die nog niet eerder in boekvorm verschenen. Ze verschenen in diverse bladen, maar voor het grootste deel in de *Elisabeth*. Het zijn allemaal vluchtige notities, pastorale penningen, minimeditaties. Ze hebben stuk voor stuk iets van een ademtocht.

Zo is het met heel ons leven: het is een ademtocht. Je haalt diep adem als je begint – de tijd vliegt voorbij. Na veertig werkzame jaren wordt het tijd om uit te puffen ...

De titel van dit boek ontleen ik aan een gedicht dat ik aan de veertig bijdragen vooraf laat gaan. Het sluit aan bij het eerste en ook bij het laatste hoofdstuk.

Verspreid door het boek nam ik ook enkele andere gedichten op die in de lijn liggen van deze uitgave.

Ik dank de redactie en de lezers van de *Elisabeth* (en andere bladen) hartelijk voor alle stimulerende reacties door de jaren heen. Nu kan ik alleen nog maar hopen dat mijn eigen ademtocht, wat betreft de *Elisabeth* zo'n twintig jaar voor én na de eeuwwisseling, voor deze en gene tot zegen mag zijn.

André F. Troost, anno Domini nostri 2022

Dan adem ik

Nog even en ik adem uit
de dagen van mijn leven –
het duurt niet lang meer of ik sluit
mijn mond voorgoed. Nog even ...

dan loop ik helemaal alleen
op onbekende wegen
het duister in. O God, waarheen
in nevel, nacht en regen?

Nog even en mijn adem hokt
en stokt – de strijd verloren.
Dan is er niets meer wat nog lokt
dan dit: uw stem te horen!

Eens wenkt mij stil een nieuw begin –
Licht zal toch overwinnen!
Dan adem ik uw hemel in,
dan loop ik bij U binnen.

Ademtocht

'Adem in.'

'Adem vasthouden.'

'Ademt u maar weer door ...'

Ons leven is een ademtocht.

Een tocht, lang of kort. Maar zelfs als die tocht lang duurt, heb je naarmate het einde nadert meer en meer de indruk dat het maar een ademtocht is. Voor je het weet is alles voorbij ...

Ik ga door de scan.

Geelgroene pakken hebben me gebracht.

Nu ja, niet die pakken natuurlijk. De mensen erin.

In het holst van de nacht. Een ambulance.

Zomaar, van het ene op het andere moment, lig je in een andere wereld.

Blauwe pakken. Witte jassen.

Verpleegkundigen. Artsen.

Wat een wonder dat dit allemaal bestaat!

Wat een wonder dat je niet aan je lot wordt overgelaten ...

Dat je wel een tijdje, maar geen eeuwigheden hoeft te wachten om geholpen te worden. Wachten duurt – zeker midden in de

nacht – toch al lang genoeg als je met aanvallen te maken hebt.
Kolieken.

Hoe je ervanaf komt?

Ik heb er niet voor gestudeerd. Daar moet je arts voor zijn.
Wat een wonder, dat ze bestaan! Artsen, verpleegkundigen.
Dat ze je midden in zo'n donkere nacht willen helpen ...
'Wij zullen leren leven van de verwondering' – zo zong
Willem Barnard ons voor.

Ik moet door de scan. Een soort tunnel waar je doorheen gaat.
De 'pakken' nemen afscheid. Dat zeggen ze zo niet, maar ik
denk het wel.

Achter dichte deuren zullen ze wachten tot het klaar is.

Ik glijd de tunnel in.

Er draait iets rond, rondom mij heen.

Al gauw klinkt een blikken stemmetje.

'Adem in.' Even later: 'Adem vasthouden.'

Waar doen me die woorden toch aan denken?

Het is zondag. Zondagmorgen.

Ik realiseer me spontaan dat ik anders in de kerk was geweest.
Wellicht had ik daar dat mooie lied gezongen: 'Wat zijn de
goede vruchten, die groeien aan de Geest?'

Daar komen die woorden vandaan! Althans, daar doet dat
stemmetje in de scan me nu aan denken. 'Wij zullen leren
leven van de verwondering: dit leven, deze aarde, de adem in
en uit, het is van Gods genade.' (Lied 841, Liedboek 2013)

De adem in en uit.

Ademen. Willem Barnard had er moeite mee. Een longziekte maakt van ademen soms allesbehalve een feest. Dan weet je heel goed: het is niet vanzelfsprekend dat je ademen kunt. Ademen is een groot wonder. De adem in, de adem uit: het is puur genade, een stukje van Gods lankmoedigheid ...

Van die verwondering zullen wij leren leven.
Barnard zag het goed: dat moet je wel léren.
En leren gaat vaak met vallen en opstaan ...

Maar – zo zingt dit lied – we zúllen het leren! Ooit krijg je het onder de knie.
Misschien pas op je oude dag.
Misschien pas als je in het holst van de nacht per ambulance naar de spoedeisende hulp bent vervoerd.
Misschien pas als je uit zo'n scanner dat stemmetje hoort:
'Adem in. Adem vasthouden.'

Maar de verwondering zal wel het grootst zijn op de dag waarop je laatste adem stukt en je dan van een hemelse stem toch te horen krijgt: 'Ademt u maar weer door!'

Als mijn scheepje strandt

‘Stevig windje, mijnheer!’

Boven zijn ruige baard kijkt hij me aan alsof ik een vreemdeling ben. Dat ben ik ook. Een paar dagen te gast op Ameland ...

‘U zou hier eens moeten komen als het echt stormt. Man, dan word je hier compleet weggeblazen! Dan kan het flink spoken, hier in de Oerder Duinen. Weet u waarom het hier zo heet: het Oerd?’

Wat volgt is een boeiend verhaal. De verteller (het zou zomaar een jutter kunnen zijn) lijkt me goed op de hoogte.

‘Kent u Amelands beroemdste sage, die van Rixt van het Oerd?’
‘Nooit van gehoord.’

‘Wel, volgens de overlevering moet Rixt als een berooide vissersweduwe samen met haar zoon Sjoerd in een grijs verleden naar Ameland zijn gekomen, waar zij zich vestigde in een hutje op het Oerd.’

Dag en nacht kon men haar op het strand aantreffen: een oud, gebogen vrouwtje, langs de vloedlijn speurend naar bruikbare goederen, uit vergane schepen op het strand aangespoeld. Met niemand wilde zij iets te maken hebben.

Niemand bekommerde zich ook om haar. Zelfs niet toen haar zoon Sjoerd haar verlaten had, omdat de drang naar de zee zo groot werd dat hij zeeman wilde worden.

Lange tijd hield Rixt zich alleen staande. Tot een periode aanbrak dat er voor haar helemaal niets meer op het strand te halen viel. Rixt kreeg alle tijd om in haar hutje op het Oerd een duivels plan uit te broeden.

Toen in een stikdonkere nacht de stormwind woedde en zij voor de kust een schip in nood wist, voerde zij haar voornemen uit. Zij bond een koe een brandende lamp tussen de horens en joeg het dier de duinen op. De opzet gelukte. De scheepsbemanning, die een veilige haven vermoedde op de plek waar het lamplicht flikkerde, zette koers naar dat licht. Tot het schip vastraakte op een zandbank en met man en muis verging.

Het was nog maar nauwelijks licht of Rixt was er als de kippen bij om alles wat van haar gading was, naar haar huisje te slepen. Maar wat ontwaarde zij op het strand? Het levenloze lichaam van haar zoon Sjoerd, die door haar toedoen schipbreuk had geleden. De hartverscheurende kreten die Rixt toen uitte, waren boven het razen van de branding te horen door de inwoners van het dorp Buren.

‘Sindsdien doolt zij hier nog altijd rond. Daarom heet het hier het Oerd, mijnheer. Hier kun je haar nog altijd Sjo-e-o-e-oerd horen schreeuwen, als de stormwind over Ameland jaagt.’

Een tragisch verhaal. Eerlijk gezegd, ik word er niet vrolijk van. Zwijgend zitten we naast elkaar, de Amelander en ik.

Opeens moet ik denken aan een heel ander verhaal over een schipbreuk.

‘Kent u de geschiedenis van dominee Harper op de Titanic?’

‘Vertel! Maar graag een beetje luid spreken, want mijn gehoor is niet meer wat het was en bovendien begint de wind aardig te bulderen.’

‘Oké. Ik zal het kort houden.’

Die Engelse predikant John Harper is met zijn dochtertje Nana aan boord. Hij wil naar New York, om door te reizen naar Chicago, waar hij als gastpredikant spreekbeurten zal vervullen. Maar dan ... Een ijsberg!

Zodra er alarm is geslagen, brengt hij Nana naar het bovendek. Hij buigt zich voorover en kust haar nog eenmaal. ‘Je zult me op een dag weer terugzien.’

Hij draagt haar over aan de kapitein, met het verzoek haar in een reddingsboot te plaatsen. Zelf gaat hij terug om anderen te helpen. Een paar minuten later: een dof gerommel. Een explosie? Nee, het schip is doormidden gebroken. Honderden passagiers springen in het ijsskoude water. Hij is een van hen. Vanaf een stuk wrakhout wijst hij anderen op zijn Redder.

Vier jaar later komen overlevenden van de scheepsramp bij elkaar. Een jongeman staat op en zegt: ‘Een golf bracht een man naar me toe die ook een stuk wrakhout vasthield. Toen hij vlak bij me was, riep hij: “Jongeman, ben jij gered?” Ik riep: “Nee!” Daarop antwoordde hij: “Geloof in Jezus Christus en je zult behouden worden.”

Vervolgens gooide hij zijn reddingsvest naar me toe en

riep: “Jij hebt dit harder nodig dan ik.”

Met twee mijl water onder me kwam ik tot geloof. Ik ben de laatste bekeerling van John Harper.’

De jutter knikt. Peinzend staart hij voor zich uit. De wind wakkert aan.

‘Ja mijnheer, eens strandt je scheepje, hoe dan ook. En of je nu Sjoerd bent, de zoon van Rixt van het Oerd, of de dochter van een Engelse dominee of zelf predikant – het houdt een keer op. Maar als ik daaraan denk, hoor ik in gedachten altijd weer het liedje dat een van mijn kleinkinderen graag zingt. Ik kan dat liedje inmiddels wel dromen ... Als ik me niet vergis is het lied 306 uit de bundel *Opwekking voor kids*. ‘Op de hei bij Ermelo, in het drukke Tokio (...) God, U bent overal.’ En dan in het refrein: ‘Op de allerhoogste berg, daar bent U. In de allerdiepste zee, daar bent U.’

Inmiddels waait het niet alleen. Het regent ook. Het water gutst over mijn gezicht.

‘Wel thuis!’ zegt de jutter.

‘U ook!’ zeg ik. ‘En ... eh ... Bedank uw kleinkind!’

Wanneer ik val, dan valt U mee

Wanneer ik val, dan valt U mee,
al valt U mij ook tegen –
soms roep ik ja, maar zegt U nee,
al smee ik om uw zegen.
En hoe ik dan ook zuchtend zoek
naar zon en licht, de nacht vervloek,
ik voel mij doodgezwegen.

Wanneer ik val, dan valt U mee,
uw vleugels zullen dragen!
Al val ik in de diepste zee,
een oceaen vol vragen –
U blijft de grond van mijn bestaan,
mijn sterke rots van jongs af aan,
in al mijn levensdagen.

Wanneer ik val, dan valt U mee,
U zult mij niet beschamen:
zeg ik geen ja, roep ik zelfs nee,
dan nog zegt U geen amen,
dan draagt U mij door het heelal,
dan valt U tot ik niet meer val,
dan valt U met mij samen.